

บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล
TEACHER'S ROLE IN PROMOTING SELF-DISCIPLINE TO PRESCHOOLERS

รัชฎาพร ปาคูต *

Rutchadaporn Pacoot

ผศ.ดร.วรวรรณ เหมชะญาติ **

Asst.Prof.Worawan Hemchayart

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาลในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อม ประชากรคือ ครูที่กำลังผู้สอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่1-3 จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($4.11 \leq \bar{x} \leq 4.48$) รายการโดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.48$) ได้แก่ การให้เวลาเด็กได้พูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม การสร้างความคุ้นเคยกับเด็กด้วยทำกิจกรรมร่วมกันนอกเหนือจากการเรียนการสอน และการร่วมกันสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมและกำกับพฤติกรรมเด็กให้เป็นไปตามข้อตกลง รายการโดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.11$) ได้แก่ การจัดเวลาให้เด็กได้ซ่อมแซมของใช้หรือของเล่นที่ชำรุด เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า 1. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ รายการส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด ($4.60 \leq \bar{x} \leq 4.90$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.90$) ได้แก่ การเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมที่ตนสนใจ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.60$) ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมเด็กได้เคลื่อนไหวและได้ลงมือปฏิบัติกับวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริงโดยคำนึงถึง ระดับความสามารถของเด็กและความแตกต่างเฉพาะบุคคล 2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม รายการส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($4.11 \leq \bar{x} \leq 4.48$) ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.48$) ได้แก่ การร่วมกันสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมและกำกับพฤติกรรมเด็กให้เป็นไปตามข้อตกลง ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.11$) ได้แก่ การนำของเล่นของใช้ที่ชำรุดต้องซ่อมแซมออกไปให้พ้นมือเด็ก

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Marookoe_junggg@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: worawan.h@chula.ac.th

Abstract

The objective of this research was to study of teacher's role in promoting self-discipline to preschoolers in two aspects of learning promotion and environmental arrangement. The population was 43 teachers responsible for preschool level. The research instrument was a questionnaire form. Data were analyzed by frequencies, standard deviation, and percentages.

The results showed that, in the overall picture, the teacher's role in promoting self-discipline to preschoolers was at high level ($4.11 \leq \bar{x} \leq 4.48$). The highest average was to give the preschoolers an opportunity to share ideas while doing activity, to building a closer relationship outside learning period, and to set up and follow the rule together ($\bar{x} = 4.48$). The lowest average was to arrange time for repairing classroom toys ($\bar{x} = 4.11$). If considering the details, it found that: 1. Learning Promotion: The average of most items was at highest level ($4.60 \leq \bar{x} \leq 4.90$). The highest average was to give the preschoolers an opportunity to make their own decision ($\bar{x} = 4.90$). The lowest average was to design a hands-on activities to meet their individual differences ($\bar{x} = 4.60$). 2. Environmental Arrangement: The average of most items was at high level ($4.11 \leq \bar{x} \leq 4.48$). The highest average was to set up and follow the rule together ($\bar{x} = 4.48$). The lowest average was to arrange time for repairing classroom toys ($\bar{x} = 4.11$).

คำสำคัญ: บทบาทครู/ วินัยในตนเอง/ เด็กอนุบาล

Keywords: TEACHER'S ROLE/ SELF-DISCIPLINE/ PRESCHOOLERS

ISSN 1905-4491

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวิถีการเนนชีวิตของคนเราเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเป็นอยู่ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี รวมไปถึงพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบัน ซึ่งความมีระเบียบแบบแผนเริ่มลดน้อยลงไป ความมีระเบียบวินัยของคนก็เริ่มไม่มีระเบียบในการจัดการวางแผนการกระทำสิ่งต่างๆ การปลูกฝังให้คนเรามีอยู่ด้วยกันในสังคมด้วยความมีระเบียบและสงบสุขนั้นทำได้ยากในยุคสมัยนี้ การอบรมบ่มนิสัยสิ่งเหล่านี้ต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งถ้ามาดัดเอาตอนเติบโตเป็นผู้ใหญ่การซึมซับในเรื่องเหล่านี้จะลดน้อยลงไป และให้ความสำคัญน้อยลง อาศัยความสะดวกสบายเป็นที่ตั้ง คนเราควรมีรู้จักการมีวินัยในตนเอง การมีวินัยในตนเองสามารถฝึกฝนจากการมองผ่านแม่แบบที่ดี และการปฏิบัติตนในกฎระเบียบที่ได้ตั้งไว้ร่วมกันของคนในสังคม ในหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ พัฒนาการศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังที่กล่าวว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพและเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่างๆ การศึกษามีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา

การสร้างวินัยในตนเองของบุคคลนั้น วินัยในตนเองเป็นความสามารถที่เกิดจากตัวของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบ และเกิดการเห็นคุณค่าในการปฏิบัติ ไม่ได้เกิดจากข้อบังคับภายนอกเท่านั้น การพัฒนามนุษย์ต้องพัฒนาด้านจริยธรรมให้ฝังลึกลงไปเป็นค่านิยมในลักษณะนิสัยของบุคคล เพื่อเป็นพื้นฐานหรือภูมิคุ้มกันให้บุคคลละอายต่อการกระทำไม่ถูกต้องและปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดังตามบรรทัดฐานในสังคม พฤติกรรมด้านวินัยหรือระเบียบวินัยจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กซึ่งได้แก่พฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อเด็กในระยะยาว ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขตั้งแต่ต้น โอกาสในการมีปัญหาวินัยเมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตโอกาสในการล้มเหลวสูงมาก เช่น ปัญหาความล้มเหลวในการเรียน ปัญหาความก้าวร้าว ปัญหาซึมเศร้าและเข้ากับเพื่อนไม่ได้การอยู่ในสังคมกับผู้อื่นลำบาก ทั้งนี้ครูอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนด้านความมีวินัย โดยจะต้องศึกษารูปแบบและวิธีการในการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กนักเรียนในด้านความมีระเบียบวินัย หากขาดวินัยกับนักเรียนจะเกิดปัญหาด้านการเรียน การปฏิบัติตนในสังคมและการดำเนินชีวิตเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ และเกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตในสังคม หากไม่ได้รับการแก้ไขหรือปลูกฝังสิ่งที่ถูกต้องจะก่อให้เกิดปัญหาและเป็นภาระแก่สังคมในที่สุด สอดคล้องกับ นฤมล เนียมหอม (2549) โรงเรียนยังมีหน้าที่สำคัญในการปลูกฝังแนวทางปฏิบัติให้แก่เด็กนักเรียน ให้มีการปรับตัวที่ดีดูแลป้องกันและควบคุมแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำคัญของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้สามารถลดปัญหาพฤติกรรมในด้านความประพฤติของนักเรียนได้ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนวินัยในโรงเรียนได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีของนักเรียนให้ควบคุมตนเอง และปฏิบัติตนตามกฎหมาย ระเบียบกติกาสังคมได้อย่างเหมาะสม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาบทบาทของครูที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีเด็กในวัยอนุบาลซึ่งเป็นวัยที่ควรปลูกฝังสิ่งที่ถูกต้องมีวินัยในตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นปัญหาของเด็กที่โรงเรียนสาธิตพัฒนาที่ส่วนใหญ่ขาดการมีระเบียบวินัย อันเนื่องจากสังคมทางบ้านเด็กได้ช่วยเหลือตนเองน้อยมาก และมีผู้ปกครองหรือผู้ดูแลทำสิ่งต่างๆให้ในชีวิตประจำวันให้ทุกครั้ง เด็กไม่ได้รับการฝึกฝนการทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองเท่าที่ควร รวมถึงการมีวินัยในการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของตนเอง เป็นเรื่องที่เราได้เห็นว่ามีความสำคัญว่าควรจะมีระเบียบวินัยให้แก่เด็ก เพื่อที่เด็กจะได้รับการปลูกฝังในสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อลดปัญหาต่างๆที่จะเกิดตามมาในอนาคตถ้าเด็กยังขาดระเบียบวินัยในตนเอง วินัยเป็นสิ่งที่ครูทำเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ประพฤติดีให้มีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับโดยสิ่งที่ครูกระทำมีทั้งการป้องกัน ระวังหรือหยุดการประพฤติดีนั้น การปลูกฝังวินัยให้แก่เด็กควรมีเป้าหมายในการสร้างวินัยในตนเอง ไม่ควรเป็นการกระทำเพียงแค่หยุดการประพฤติดีเท่าเท่านั้น แต่ควรเป็นสิ่งที่ซึมซับในการปฏิบัติและทำให้เป็นหน้าที่พึงกระทำ ดังจะเห็นได้จากที่ นฤมล เนียมหอม ได้กล่าวว่าครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย การสร้างวินัยให้แก่เด็กจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับศักยภาพของครูเป็นสำคัญ (Frazee and Rudnitski, 1995; Kindsvatter and Levine, 1980) เนื่องจากครูเป็นผู้เลือกวิธีการ แนวทาง หรือเทคนิคต่างๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเด็ก โรงเรียน และชุมชน การที่เด็กประสบความสำเร็จในด้านอื่นๆ ด้วย จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียนอย่างต่อเนื่องจริงจังเป็นระบบอย่างยั่งยืนต่อไปตลอดจนส่งผลให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ เป็นคนดี มีคุณธรรม และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาลในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง บทบาทครู เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล	1. การส่งเสริมการเรียนรู้	1.1 การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง 1.2 การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะเชื่อมั่นในตนเอง 1.3 การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้ที่จะร่วมรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น
	2. การจัดสภาพแวดล้อม	2.1 การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นระเบียบ 2.2 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กได้ทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง 2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่ป้องกันการเกิดปัญหาพฤติกรรม

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูที่กำลังสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 โรงเรียนทานตะวัน (นามสมมุติ) จำนวน 43 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับ	ประชากร (คน)
ครูวิชาชีพพิเศษ	4
ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1	15
ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2	12
ครูระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3	12
รวม	43

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามบทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล สร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาลปัจจุบัน ที่สอนในปัจจุบัน และประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 2 บทบาท ครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีมาตรประเมินค่าดังนี้

- 5 หมายถึง การปฏิบัติทุกครั้ง
- 4 หมายถึง การปฏิบัติบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง การปฏิบัติบางครั้ง
- 2 หมายถึง การปฏิบัติน้อยครั้ง
- 1 หมายถึง การไม่ปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

3.2 ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหาและสำนวนภาษากับอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามดังนี้

4.1 ส่งจดหมายขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและได้กลับคืนมา 43 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ตามลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติ และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง เพื่อบรรยายบทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล
ในระดับสูงที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล
ในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล
ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล
ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล
ในระดับต่ำที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกคำตอบเป็นหมวดหมู่และ
แจกแจงความถี่ แล้วจึงนำเสนอด้วยความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องบทบาทของครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กอนุบาลมีดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูทั้งหมดเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 83.70 ปัจจุบันมีประสบการณ์ในการสอนระดับชั้นอนุบาลน้อยกว่า 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.60 ปัจจุบันสอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 41.90 และเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล คิดเป็นร้อยละ 79.10

2. บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล

บทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($4.11 \leq \bar{x} \leq 4.48$) รายการโดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การให้เวลาเด็กได้พูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรม การสร้างความคุ้นเคยกับเด็กด้วยทำกิจกรรมร่วมกันนอกเหนือจากการเรียนการสอน และการร่วมกันสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมและกำกับพฤติกรรมเด็กให้เป็นไปตามข้อตกลง รายการโดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การจัดเวลาให้เด็กได้ซ่อมแซมของใช้หรือของเล่นที่ชำรุด เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ รายการส่วนใหญ่ (8 รายการ) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับสูงที่สุด ($4.60 \leq \bar{x} \leq 4.90$) ค่าเฉลี่ยสูงสุดสองอันดับแรก ได้แก่ การเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมที่ตนสนใจ ($\bar{x} = 4.90$) และการให้เด็กเก็บอุปกรณ์และของเล่นเข้าที่เดิมหลังจากการทำกิจกรรม ($\bar{x} = 4.88$) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การออกแบบกิจกรรมเด็กได้เคลื่อนที่และได้ลงมือปฏิบัติกับวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริง (รูปธรรม) โดยคำนึงถึงระดับความสามารถของเด็กและความแตกต่างเฉพาะบุคคล ($\bar{x} = 4.60$) นอกจากนี้มี 1 รายการที่ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$) คือ การจัดเวลาให้เด็กได้ซ่อมแซมของใช้หรือของเล่นที่ชำรุด

2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีเพียง 1 รายการที่ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.53$) คือการจัดพื้นที่ให้มีขนาดกว้างเพียงพอสำหรับทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ นอกนั้นครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง ($4.11 \leq \bar{x} \leq 4.48$) ค่าเฉลี่ยสูงสุดสองอันดับแรก ได้แก่ การร่วมกันสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมและกำกับพฤติกรรมเด็กให้เป็นไปตามข้อตกลง ($\bar{x} = 4.48$) และการจัดหมวดหมู่ของสื่อวัสดุและอุปกรณ์ตามมุมประสบการณ์เพื่อให้สะดวกต่อการหยิบใช้ด้วยตนเองของเด็ก ($\bar{x} = 4.46$) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การนำของเล่นของใช้ที่ชำรุดต้องซ่อมแซมออกไปให้พ้นมือเด็ก ($\bar{x} = 4.11$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง บทบาท ครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาลมีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายดังนี้

1. ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ครูให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมที่ตนสนใจ การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดได้ตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้การพึ่งตนเอง แก้ปัญหาด้วยตนเองจะรู้สึกดีต่อตนเอง ขณะเดียวกันก็จะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น กล่าวคือกล้าตัดสินใจโดยครูเป็นผู้ให้การสนับสนุนที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ Gordon and brownie (1995) ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมความมั่นใจในตนเองให้แก่เด็ก นอกจากการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกและได้ตัดสินใจด้วยตนเอง การฝึกให้เด็กเก็บอุปกรณ์และเก็บของเข้าที่เดิมหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ จะส่งผลให้เด็กมีความรับผิดชอบและรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง บทบาทที่ครูยังต้องส่งเสริมการเรียนรู้และปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เด็กได้พัฒนาเรื่องของวินัยในตนเอง จะเป็นในเรื่องของการออกแบบกิจกรรมที่เด็กได้เคลื่อนไหวและได้ลงมือปฏิบัติกับวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริง โดยคำนึงถึงความสามารถของเด็กและความแตกต่างเฉพาะบุคคล ส่วนเรื่องที่ครูสามารถปฏิบัติได้ในระดับที่ปานกลางและไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ครอบคลุม คือในเรื่องของการจัดเวลาให้เด็กได้ซ่อมแซมของใช้หรือของเล่นที่ชำรุด เนื่องจากความแตกต่างในช่วงวัยและพัฒนาการของเด็กที่มีความสามารถในการปฏิบัติที่ต่างกัน ครูผู้จัดกิจกรรมต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความสามารถของเด็กแต่ละวัย ซึ่งครูส่วนใหญ่พอจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการส่งเสริมวินัยในตนเองให้แก่เด็กวัยอนุบาล จากการที่ได้รับอบรมเรื่องวินัยในตนเองมาในระดับหนึ่ง ระหว่างที่มีการศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาล ทำให้ผลจากการศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมวินัยในตนเองให้แก่เด็กวัยอนุบาลมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติที่สูง แต่ทั้งนี้ครูยังต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องของบทบาทในการส่งเสริมวินัยให้แก่เด็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2. ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่าครูส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการจัดพื้นที่ให้มีขนาดกว้างเพียงพอสำหรับทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ไม่เบียดเสียดกัน และมุมเล่นมีขนาดกว้างพอสมควรที่เด็กสามารถเข้าไปเล่นร่วมกันเป็นกลุ่มได้ ซึ่งการจัดพื้นที่ในลักษณะนี้ทำให้ครูสามารถมองเห็นพฤติกรรมและวิธีการเล่นของเด็กได้อย่างทั่วถึง และสามารถควบคุมกิจกรรมเพื่อลดปัญหาต่างๆในการเล่นของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยลดปัญหาพฤติกรรมของเด็ก ในการบริหารและการจัดสรรพื้นที่ในห้องเรียนที่ป้องกันปัญหาพฤติกรรม สอดคล้องกับ Brewer(2004)และHendrick, (1996) ที่กล่าวว่า การจัดห้องเรียนที่ดีจะช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเด็ก ซึ่งป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาพฤติกรรมได้ การจัดแบ่งพื้นที่ต้องมีขนาดพอเหมาะและสมเหตุผล นอกจากการจัดพื้นที่แล้วครูยังให้ความสำคัญในการสร้างข้อตกลงและกำกับพฤติกรรมเด็กให้เป็นไปตามข้อตกลง ก่อนให้เด็กทำกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรม และลดปัญหาพฤติกรรม ก่อนให้เด็กเข้าไปเล่นครูและเด็กควรสร้างข้อตกลงร่วมกัน ใช้สัญญาณเตือนเด็กก่อนที่จะเปลี่ยนกิจกรรมโดยการร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง หรือแสดงสัญลักษณ์ที่ตกลงร่วมกันไว้ จะช่วยให้ควบคุมกิจกรรมได้ดี สิ่งที่ครูให้ความสำคัญในการปฏิบัติต่อเด็กเพื่อส่งเสริมความมีวินัยในตนเองแก่เด็กในการเล่นและทำกิจกรรมคือ การจัดหมวดหมู่ของสื่อวัสดุอุปกรณ์ตามมุมประสบการณ์เพื่อสะดวกในการหยิบใช้ด้วยตนเองของเด็ก การที่ครูเป็นแบบอย่างในการจัดของเล่นของใช้ที่เป็นระเบียบและปฏิบัติเป็นตัวอย่างในการเก็บที่ถูกต้อง เด็กก็จะซึมซับและปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การจัดวางของเล่นของใช้ก็ควรอยู่ในระดับที่เด็กสามารถหยิบจับเองได้ ส่วนการปฏิบัติของครูที่ส่วน

ใหญ่มีการปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง คือการนำของเล่นของใช้ที่ชำรุดต้องซ่อมแซมออกให้พ้นมือเด็ก ในส่วนนี้ครูยังต้องมีการสำรวจและมีความละเอียด รอบคอบ กับเรื่องนี้มากขึ้นเพื่อความปลอดภัยต่อเด็กในการเล่นและทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการให้ความรู้ครูในการมีบทบาทส่งเสริมวินัยในตนเองแก่เด็กวัยอนุบาลอย่างต่อเนื่อง สำหรับครู ผู้ปกครอง รวมไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หากมีงานวิจัยที่สามารถพัฒนาและประสานความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนในการส่งเสริมวินัยในตนเองให้แก่เด็กวัยอนุบาล หรืองานวิจัยในลักษณะที่ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายในโรงเรียน อาจก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมวินัยในตนเองให้แก่เด็กวัยอนุบาลในวงกว้างและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนิษฐา พกฤษา (2545). *โครงการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาพูนทรัพย์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดอุดรธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2547). *ผลของการจัดกิจกรรมเล่นบทบาทสมมติต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย*. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- กาญจนา หาสิตะพันธ์ (2535). *“การควบคุมตนเอง” ในชุมชนทางวิชาการสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). การฝึกวินัยเด็ก. *การศึกษาปฐมวัย* 3 (ตุลาคม): 60-65.
- กรมวิชาการ (2542). *การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและวินัยในตนเอง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- จิตรา ชนะกุล (2539). *ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมกลุ่มย่อย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จำลอง พนมชัย. (2549). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ 2 กิ่งอำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา*. กศ.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- เฉลิมชัย ศรีชาติ (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกาย โรงเรียนนาจำปาอำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538). *พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1 พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- นฤมล เนียมหอม (2549). *การพัฒนากระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัย โดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา ธรรมา. (2546). *วินัยแห่งตน*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 2 หน้า 33-38. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

พรชูลี ลังกา (2551). *ผลของการใช้โปรแกรมการให้การศึกษาสำหรับผู้ปกครองในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กอนุบาลโดยใช้รูปแบบ SECL*. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิลาพัฒน์ อรุณบุญวาลชาติ (2549). *การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมตามแนวไตรสิกขาเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชรินทร์ เทพมณี (2545). *ผลของการจัดกิจกรรมประกอบอาหารที่ต่อวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สุวิมล ว่องวาณิช (2544). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

สุวรรณ สมมูล (2548). *การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนโนนเมืองวิทยาคาร ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาษาอังกฤษ

Bandura, A. (1997). *Social Learning Theory*. Englewood cliffs, New Jersey: Prince – Hall.

Brewer, J.A. (2004). *Introduction to early childhood education: Preschool through primary grades* (5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Charles, C.M. (2002). *Building classroom discipline* (7th ed.). Boston : Allyn and Bacon.

Frazee, B.M., and Rudnitski, R.A. (1955). *Integrated teaching methods: Theory, classroom application, and field-based connection*. New York: Delmar Publishers.

Gordon, A.G. & Browne, K.W. (1993). *Beginning & Beyond: in Foundation childhood education*. 3 ed. Albany, New York : Delmar.

Gordon, T. (1989). *Teaching children self-discipline at home and at school*. New York: Times Books.

Gartrell, D. (1994). *A Guidance approach to discipline*. New York: Delmar Publishers. Times Books.

Kindsvatter, R., Wilen, W., and Ishler, M. (1996). *Dynamics of effective teaching*. New York: Longman.

Hemdrick, (1996). *The whole child: Developmental education for the early years* (6th ed.). New Jersey: Prentice Hall.